

(א) [נעיל:נ:ו:ט"ז,ט"ז] (ב) [נעיל:נ:ו:ט"ז,ט"ז] פירש"י תענית כ: ד"ה (סו"ק, א) [שבת יט. כ"ב קט"ו, ד] [ז"ל אחר ד"ה מלאה, (ט) כ"ט ט"ק: לנקיות, (י) [וע"ע חו"ס] שבת כ: ד"ה חובה, (י) [מלאך עד שמע אין זה מדברי המוס' כי חט איהו גליון ועשו הסופרים ומתנוהו כפנים. מהר"מ,

תורה אור השל"ם

1. הקשר עורנו בין שנידים טרם יברת ואף?? הנהיה בעם ורף?? קצם מכה רבה מאד. במדבר יא לג

הנהגות הב"ה

(א) גמ' למחר כי שבת: (ב) שם ספרו אמר אשכחתינו:

לעיו רש"י

אשט"ט [אישהבולט"ט] מריה.

כל הבשר פרק שמיני חולין

קה.

עין משפט
נר מצוה

א ב מיי פ"ט מהל' מאלכות אכורות הל' כו טו"ש"ע י"ד סימן פט ס"ב: יא ג מיי"ע הל' כה טור ש"ע י"ד ס' פט סעף א: יב ד מיי"ע הל' כו טו"ש"ע שם סעף ב: יג ה מיי"ע הל' כה טו"ש"ע שם סעף א: יד ז מיי"ע פ"ו מאלכות זכרות הל' ז סגן עשין כו טור ש"ע א"ח ס' קנה סעף א ונכד אלפס עוד זכרות פ"ח דף מד. טו"ש"ע א"ח ס' וט"ש כהשגות וזכ"מ סגן טו"ש"ע א"ח ס' קפא סעף א: טו ט מיי"ע הל' סגן שם טו"ש"ע א"ח ס' קעב סעף א: יז י מיי"ע הל' טו: יח כ ל מיי"ע שם סגן טו"ש"ע א"ח ס' קפא סעף ב: יט מ מיי"ע שם סגן טו"ש"ע א"ח ס' קס ס"ו: כ ב מיי"ע שם טו"ש"ע א"ח ס' קפא סעף ג:

שיטה מקובצת

א) אתו אינשי סברוה אמר אשכחתינו לכולהו:

רבינו גרשום

ב"ש אומרים מקנה. כלומר בפת: ואי בעי תימא מר אמר חורא ומר אמר חדא ולא פליגי. כלומר ב"ש אומרים מקנה זו היא הפה ובה"א אומרים מדיח אלו ידיו אבל בפה מדורו ביה לביש דאין קנח הפה אלא בפת: בשר של בין השניים מהו. כלומר אם יש לר' בשר בין השניים מהו שאכל גבינה: פתבא דאופתא. כלומר עין גדול: פתבא דאופי. משאוי של עצים היה נושא לביתו בלא ידיעתו דאבי: אמר ליה כבר קדמוך רבנן. כלומר רבנן דאמרי דמאן דסייר נכסי מישתכח ביה איתתא קדמוך דאנא חזיתוך דאי לא הוא חזיתוך היית מגנבו ממני: חזו צינורא דברקא. כלומר (א) רבוע ארעא ורשפי מיא לארעיה: מצוה לגבי רשות חובה קרי לה: נטילין בין בבלי בין על גבי קרקע. כלומר בין שמקבלין אותו בבלי בין שנטילין ע"ג קרקע: אחרונים אין נטילין. א"כ מקבלין אותו המים ששופכין על הידים בבלי דבעינן למימר קמן דרוח רעה שורה עליהן ואמרי לה אין נטילין ע"ג קרקע: איכא בינייהו קינסא כו'. כלומר דמקבלין אותו ע"ג חתיכה של עץ למ"ד אין נטילין אלא בבלי ע"ג קינסא לאו כלי הוא למ"ד דאין נטילין ע"ג קרקע ע"ג קינסא שפיר דמי: בין בחמין בין בצונן. כלומר בין ממים חמין בין ממים צונן: לא שנו אלא שאין היד

אילימא כ"ש אומרים מקנה ולא בעי מדיח. פירש כקונטרס שהקנינו יפה מן ההדחה ולא הוזכר כאן הדחה וז"ה אומרים מדיח ולא בעי מקנה ולא סגי ליה בקנינו אלא מדיח במים והוא עיקר ואינו נריך קנינו ולא בעי אלא מקנה ולא מדיח מדיח ולא מקנה ועוד אמאי דחיק לאסוקי דלא פליגי לימא דלצית שמאי עדיף קנינו וצית הלל סברי דאף בהדחה לחודה סגי כמו בקנינו לחודה לכן נראה דפשיטא ליה למסדר הש"ס דהדחה עדיף מקנינו והכי פירושא צית שמאי סברי מקנה ולא בעי מדיח כלומר בקנינו סגי אע"ג דגרע ולא בעי מדיח דעדיף וצ"ה סברי מדיח לחודה בעינן והשתא הוה ליה למימר ולא סגי במקנה דגרע אלא אידי דנקט לצ"ש ולא בעי נקט נמי לצית הלל והשתא הוה ליה למיפרך אס כן הוה ליה מקולי צית שמאי ומחומרי צ"ה אלא דלית ליה פירכא אחריתי ולא מצי לשנויי דצית שמאי תרתי בעי ונקט מקנה והוא הדין דבעי מדיח בהדיה וצית הלל סברי דסגי צמד או מדיח או מקנה דאס כן הוה ליה לצית הלל למינקט מקנה דהוי רצומא טפי דגרע ממדיח:

מקנה וה"ה ל"מדיח. תרווייהו בעינן כדפי' בקונט' וכ"פ ר"ח: ל"סעודתא אחריתא אכילנא. לאו כקסודתא שרגילין לעשות אחת שחרית ואחת ערבית אלא אפילו לאלתר אס סילק השולתן וצ"ח מותר דלא פלוג רבנן:

מ"ם ראשונים מצוה ואחרונים חובה בו'. צרכות צוקף פרק אלו דברים (דף נג: וס) דריש תרווייהו מקרא מוהתקדשתם אלו מים ראשונים והייתם קדושים אלו מים אחרונים ואסמכתא בעלמא הוא דהא טעמא דמים אחרונים הוי משום מלח סדומית כדלמך צמון ואנו לפי שאין מלח סדומית מלוי צינתי לא נהגו במים אחרונים והכי נמי כי דריש התם כי קדוש זה שמן שהיו סקין את ידיו להעביר את ההוהמא הוי אסמכתא דלא מלוי בשום מקום שיהא שמן לא חובה ולא מלואה והא לאמר התם כשם שהמזוהס פסול לעבודה כך ידים מוהתקדשות פסול לעבודה לזכרה היינו להם שהיה הדבר עליהם חובה לטוול אחר סעודה לפיכך נחשבות כמוהמות ונריך להקדים ולטוול קודם זכרה ול"ת למאי נפקא מינה הא דראשונים מלואה ואחרונים חובה מה לי מלואה מה לי חובה הא תרווייהו חובה דקדמני צברייתא ולא רשות ואומר רבינו תם דנפקא מינה לענין מלחמת הרשות דמנן צ"ח דעירובין (דף יז:). דפטורין מרחיית ידים וקאמר רב חייל בגמ' לא שנו אלא מים ראשונים אצל אחרונים לא דלמך רב יהודה צריה דרז חייל מפני מה אמרו מים אחרונים חובה מפני שמלח סדומית כו' ובהלכות גדולות פירש דראשונים שהם מלואה משום סרך תרומה טעונין

אילימא בית שמאי אומרים מקנה ולא בעי מדיח ובית הלל אומרים מדיח ולא בעי מקנה אלא הא דאמר רבי זירא אין קנינו פה אלא בפת כמאן כב"ש אלא בית שמאי אומרים מקנה ולא בעי מדיח ובית הלל אומרים אף מדיח^א הוי ליה מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל ולתנייה גבי קולי בית שמאי וחומרי בית הלל אלא בית שמאי אומרים מקנה והוא הדין למדיח וב"ה אומרים "מדיח והוא הדין למקנה מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי **גופא אמר רבי זירא** אין קנינו הפה אלא בפת והני מילי ברחיטי אבל ברשערי לא ורחיטי נמי לא אמרן אלא בקריא אבל בחמימא משומר שטרי והני מילי ברכיכא אבל באקושא לא והלכתא בכיל מילי הוי קנינו לבר מקמחא תמרי וירקא בעא מיניה רב אסי מרבי יוחנן כמה ישהה בין בשר לגבינה א"ל ולא כלום איני והא אמר רב חסדא אכל בשר אסור לאכול גבינה יגבינה מותר לאכול בשר אלא כמה ישהה בין גבינה לבשר א"ל ולא כלום גופא אמר רב חסדא אכל בשר אסור לאכול גבינה גבינה מותר לאכול בשר אמר ליה רב אחא בר יוסף לרב חסדא בשר שבין השיניים מהו קרי עליה הבשר עורנו בין שיניהם אמר מר עוקבא אנא להא מלתא חלא בר חמרא לגבי אבא דאילו אבא כי הוה אכיל בשרא האידנא לא הוה אכל גבינה עד למחר^ב עד השתא ואילו אנא בהא סעודתא הוא דלא אכילנא ולסעודתא אחריתא אכילנא אמר שמואל אנא להא מלתא חלא בר חמרא לגבי אבא דאילו אבא^ג הוה סייר נכסיה תרי זמני ביומא ואנא לא סיירנא אלא חדא זימנא שמואל למעמיה דאמר שמואל מאן דסייר נכסיה כל יומא ויומא אסתירא אבוי הוה סייר נכסיה כל יומא ויומא אמר ליה הני להיכא אמר ליה לבי מר אמר ליה^ד כבר קדמוך רבנן רב אסי הוה סייר נכסיה כל יומא אמר היכא גינהו כל הני אסתירי דמר שמואל יומא חד הוא צינורא דברקא בארעיה שקליה לגלימיה כרכיה אותביה בגוה רמא קלא אתו אינשי סברוה^ה אשכחתינהו לכולהו איסתרי דמר שמואל: אמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיין מים ראשונים מצוה ואחרונים חובה מיתבי מים ראשונים ואחרונים חובה

אמזעיים רשות מצוה לגבי רשות חובה אמזעיים רשות ראשונים נטילין בין בכלי בין על גבי קרקע אחרונים אין נטילין אלא בכלי ואמרי לה אין נטילין על גבי קרקע מאי בינייהו איכא בינייהו קינסא מים ראשונים נטילין בין בחמין בין בצונן אחרונים אין נטילין אלא בצונן מפני שחמין מפעפעין את הידים ואין מעבירין את ההוהמא: מים ראשונים נטילין בין בחמין בין בצונן: אמר רב יוסף אמר רבי ינאי לא שנו אלא שאין היד

צרכה אצל אחרונים שהם לזורך אדם משום מלח סדומית אין טעונין^א צרכה^א ומלאן כמז רבינו שאין לצרך על קריאת שמע שלפני מטתו אשר קדשנו צמנותיו ולונו לקרות שמע ואס תאמר אמזעיים כגון צין גבינה לצרך שהן לזורך מלואה יהיו טעונין צרכה וי"ל דאין זה כי אס הכשר אכילה כמו ניקור חלב ומליחת בשר:

(א) אולי י"ל דנפתת הגדר וטעמי מלא לארעיה.

כל הבשר פרק שמיני חולין

בא א מיי פ"ו מהל' נרכות הלכה טו טוש"ע א"ח סי' קפא סעיף ג וע"ש: **בב ב מיי** שם טוש"ע א"ח סי' קפ סעיף ו: **בג ג מיי** פ"ט מהל' מכללות ספורות הל' טו ופ"ג מכללות נרכות הלכה ג סמנ לאוין קמח טוש"ע א"ח סי' קעג סעיף א וי"ד סי' פט ס"ג: **בד ד מיי** פ"ו מהל' נרכות הל' טו וע"ש נכ"מ סמנ עגון טוש"ע א"ח סי' קפא סעיף ב: **בה ה טוש"ע** א"ח סי' קפ סעיף ד: **בב טוש"ע** א"ח סי' קפ סעיף ו:

רבינו גרשום

סולדת בהן. כלומר אלא שאין היר נכיות בהן אבל היר נכיות בהן אסור: כי קורטא בכורא. כלומר דקטין של מלה בשלשית אסין: שמה יארע דבר קלקלה בסעודה. כלומר שמה יקפיד בשעה דנקיט כסא בדיה או מאכל או משקה ורשכנו יארע קלקלה בסעודה: דקשי לרוח צרדא. שנופל מאותו חול: ולא אמרן אלא חוק לוי אבות. כלומר הא דאמרן דלא לישקול איניש מידי מפתורא כי נקיט איניש כסא ויתב אמתא: חוק לוי אבות. כלומר דנקיט כסא בדיה: האי דכנשי גינורא. כלומר האי דמיכנשי פירורין מחמת השלחן: משום מנקרותא. כלומר כרועה לנקר ביתו: א"ל מר. והו רבה: הוה קא אביל נומא (איכילא) נאבילין. כלומר בני עשבים: אפקה להווא גברא מבייתו. כלומר לעניות: חופיא. אשקופאבלע"ו: לכרסם. קרן בלע"ו מי שאינו יכול להוציא יניו והו קרן בלע"ו: מנפתיה קשי לרישא. כלומר לחולי קשי לרישא: מרחי קשי לעניותא. כלומר מרחחו שיכרא מעבר ליה. כלומר לישתי שיכרא אחריו וירפא: ושיכרא מים. כלומר מאן דשתי אופיא מביכרא לישתי מרא בתורה ורפא: דמים לית ליה תקנתא: (בתר עניא). דעני אורחיה למישהי מיא: מבישא דאסר גינאה. כלומר מאותו קישור שקשר בעל הגינה למכור: אמרה מלתא אסרה כלומר אמרה מלתא דכשפים: לא קטיל לכו כינה. על בוד שלן: תותי מרובא. צינור: משום שופכין: כלומר ששופך הצינור מים עליו: הנוה שקולאי. בני אדם שנושאין משואות: בני לאיתפוחי תותי מרובא. נאת הוא דשניתן. כלומר

לא שנו אלא בין תבשיל לתבשיל. אומר רבינו שמואל דמיירי בשניהם של צמר או שניהם של גבינה אבל בין תבשיל של צמר לגבינה שלפניו חובה אבל לגבינה של אחריו לא קאמר דלפילו נטוילת דים אסור לאכול עד סעודה אחרת כדאמר לעיל אכל צמר אסור לאכול גבינה ואין נראה לר"מ דבין תבשיל לגבינה משמע תבשיל תחלה כדאמר לעיל כמה ישנה בין צמר לגבינה ולא כלום ופרין והא אומר רב סדסא אכל צמר אסור לאכול גבינה אלא כמה ישנה בין גבינה לצמר כו' ועוד בין תבשיל לתבשיל בשניהם של צמר או של גבינה למה יש לו ליעול כלל ומפרש ר"מ דבין תבשיל לתבשיל היינו בין תבשיל דצמר לתבשיל של גבינה לכיון דאין הצמר והגבינה צעין וליכא אלא טעם לא החמירו שיהא חובה ליעול דיו צינתים ואינו אלא רשות אבל בין תבשיל דצמר לגבינה שהגבינה צעין חובה ויתכן פירוש זה אף לדברי האוסרין לאכול גבינה אחר צמר צמותה סעודה אפי' נטוילת וקינחו:

חזונה

דלא משו מיא בתראי על ארעא משום זוהמא אמר לי אמר דמשום דשריא רוח רעה עליהו ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא שקיל מידי מפתורא כי נקיט איניש כסא למשהי שמה יארע דבר קלקלה בסעודה אמר לי מר משום דקשי לרוח צרדא ולא אמרן אלא דשקיל ולא מהדר אבל משקל ואהדורי לית לן בה ולא אמרן אלא חוק לארבע אמות אבל תוך ארבע אמות לית לן בה ולא אמרן אלא מידי דצריך לסעודתא אבל מידי דלא צריך לסעודתא לית לן בה מר בר רב אשי קפיד אפילו אאסיתא ובוכנא דתבלי מידי דצריכי לסעודתא ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דכנשי גינורא משום מנקרותא אמר לי מר משום דקשי לעניותא ההוא גברא מהדר עליה שרא דעניותא ולא הוה יכיל ליה דקא זהיר אנשוורא טובא יומא חד כרך ליפנתא איבלי אמר השתא ודאי נפל בידיא בתר דאכיל אייתי מרא עקרינהו ליבלי שדינהו לנהרא שמעיה דקאמר ווי דאפקיה ההוא גברא מבייתיה ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא שתי אופיא משום מאיסותא אמר לי מר משום דקשי לכרסם מישתיה קשה לכרסם מינפת ביה קשיא לרישא מרחייה קשיא לעניותא מאי תקנתיה לשקעיה שקועי לכרסם דחמרא שיכרא דשיכרא מיא דמיא לית ליה תקנתא והיינו דאמרי איניש בתר עניא אזלא עניותא ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא אכלי ירקא מבישא דאסר גינאה משום דמיחוי כרעבתנותא אמר לי מר משום דקשי לכשפים רב חסדא ורבה בר רב הונא הוו קאולי באמרה אמרה להו ההיא ממרוניתא אותבן בהדייכו לא אותבוה מאי איעביד לכו דלא מקנה לכו בחספא ולא קטיל לכו כינה אמנייכו ולא אכיל לכו ירקא מבישא דאסר גינאה משום מאיסותא אמר לי מר משום דקשה לריח הפה ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא יתבי תותי מרזיבא משום שופכים אמר לי מר משום דשכיחי מוויקין הנהו שקולאי דהוו דרו חביתא דחמרא בעו לאיתפוחי אותבוה תותי מרזיבא פקעה אתו לקמיה דמר בר רב אשי אפיק שיפורי שמתיה אתא לקמיה אמר ליה אמאי תעביד הכי אמר ליה היכי אעביד כי אותביה באונאי אמר ליה את בדוכתא דשכיחי רבים מאי בעית את הוא דשנית זיל שלים אמר ליה השתא נמי ליקבע לי מר זימנא ואפרע קבע ליה זימנא כי מטא זימנא איעכב כי אתא אמר ליה אמאי לא אתית בזמנך אמר ליה כל מילי דצייר וחתים וכייל ומני לית לן רשותא למשקל מיניה עד דמשכחינן מידי דהפקרא ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דשדי מיא מפומא דחצבא משום ציבתא אמר לי מר משום דאיכא מים הרעים ההוא בר שידא דהוה בי רב פפא אול לאתויי מיא מנהרא איעכב כי אתא אמרו ליה אמאי איעכבת אמר להו עד דחלפי מים הרעים אדהכי חזנהו

סולדת. נכיות. אם היד סולדת בהן נטלו ונשתנו ממורת מים: איכא דמתני לה אסיפא. לא שנו דאחרונים בחמין לא: מכלל כו'. דכנהך דאסר לאחרונים שרי לראשונים: שמלה סדומים יש. ואמרו חכמים על כל אכילתך אכול מלה וכיון דנגע צמלה כי הדר יהיב ידו אעניי מסמא להו ולפיכך צריך לנטול: ומשקחה די קורטא בכורא. אינה מלויה אלא קורט בכור: כל מילתא. מדד מלה כמו (שמות טו) וימודו צעומר וכלו צעומר: מאי צריך ליעול אחריו או לא: משום זוהמא. שרימן מסריח ונראות מאוסות: למישהי. כשאדם שותה אין לוקחין כלום מלפניו: דבר קלקלה. שמה יעווס השותה שחפץ צלותו דבר הניטול ווי יעווס יסתכן ויחנק: רוח צרדא. אשטורדישורין: חוק לארבע אמות. שמואלו חוק לארבע אמות של שולחן: דגנשי נשוורא. שמכדין פירורי אולכין מן הבית: מנקיותא. לנקר הבית נקיין: מהדר אכסריה שרא דעניותא. שר הממונה על העניות היה רודף ללוכדו ולהציאו לדי עניות: איבלי. על עשבים שצמחו לדי עניות: נפל לידאי. שלא יוכל ללקט הפירותין מבין העשבים ויהו למדרס רגלים ולאכדנו בכך: שמעיה. ההוא גברא להווא שרא: דקאמר ווי דאפקיה מבייתיה. אשקומ"א: לכרסם. רירין הצלחין מן החוטם: מדחיה. צידו ללדדין: לישקעיה שקועי. צמח המשקה עד שילכה מאליו: לכרסם דחמרא. שצא לו מחמת אופיא דחמרא. שכרא. רפואתו לשמות שכר: לכרסם דשכרא. שצא מחמת אופיא דשכרא לישתי מיא: צמר עניא. זה שלא היה לו אלא מים לשמות: מבישא דאסר גינאה. שאין מויליין שום או כרישין מאגודה שאוגדין מוכרי ירק לאכול: כרעבתנותא. שאין יכול להמתין עד שיתירנו: לכשפים. הרואה אותו יכול לעשות לו כשפים והנשמר ממנו אין כשפים נוחין לחול עליו: מערוניתא. נכיות: אופיא. צהדייכו. הוסיפו עמכם צקפיה: אמרה מילתא. לחש של מכשפות: אסרפה לארצא. שלא זזה מנקומה: אמרי אינהו מילתא. אף הן היו צקילין בדצור ועושיין להליל עלמם מיד המכשול. ואיכא דאמרי שאמרו שם ולא מוכחא מילתא: מאי איבעד לכו. שאין מכשפות שולטת בכס שאתם נשמרין מכל דבר הקשה להן: דלא מקנה לכו בחספא. אין אתם מקנחין עלמכם בחרס צבית הכסא ואין אתם הורגין כינה צמלצוסכס: מרזיבא. לינור המקלח מים מן הגג: שופיין. שמה ירדו עליו מים מאוסין המקלחים מתשמיש המשתמשין על הגג ושופיין מן תשמיש והן צלחין לנינור: שקולאי. נושאי משאות ששכר: פקעה. שצברה המזיק: שמטיה. למזיק: דאוסיה צאונאי. הוסיפו צאונאי שהייתי יקן שם: דלייר וחסים. כלומר צלח מכל אלו אין לנו רשות: דשדו מיא. השותה בכד שופך תחלה מן המים לארץ: משום ציבתא. קסמין וקסין שעל פני המים: מים רעים. פעמים ששמה מהן שד וזו תקנתן: דהוה צי רב פפא. שהיה משמחן: עד דחלפי מים הרעים. ששמו המזיקין מהן: האכילו

א) עירובין ז: ע"ש, ב) ז"ל דרכ חייאל, ג) נהיינו רבה בר נחמני עיין רש"י שבת כב., ד) (פסחים קיא.), ה) ז"ל ירמיה כ"א בע"מ, ו) ז"ל זכ. וז"ל, ז) שבת פא., ח) ג"י ישנה של ע"י ממלא, ט) ע"י תוס' תענית ח: ד"ה אלא, י) (נדרים ז.), יא) ז"ל מרגום וכלו צעומר, יב) ז"ל זע"י: המשפוח, יג) ז"ל: א"ל, יד) ז"ל, טו) ז"ל.

גליון הש"ס

רש"י ד"ה איבלי על עשבים. וכן גיטין דף סח ע"ג חילפא דמא וינלא:

לענין רש"י

אישטורדישורין. עליון, ה"ל, מבורה. אישקומ"א. קפך.

מוסף רש"י

שמלה סדומית יש. ואמרו רבנן אחר כל אכילתך אכול מלה, ומשום מלה שטבל בו אכשבו מיקט מים אחרונים (שורבין יז) שמלה סדומית דקה היא מלה ומדבקת צד ואינה ניכרת (ביצה טז). כי קורטא בכורא. כבוד מלה ש מעט מאותו מלה סדומית כמין קורט קטן (שורבין טז). נשוורא. פסחים קיא). מטרוניתא. נכרות היתה (שבת טז). אמרה מילתא. דשפספא אסרפה לארצה ולא זוח ממקומה (שם). אמרו אינהו מילתא. על ידי שם טהרה (שם). דלא מקנה לכו בחספא. שאוכל לעשות לכס כשפים (שבת טז). ולא אכיל לכו ירקא מבישא דאסר גינאה. אין אתם מויליין שום ומבישא וכלל מאגודה שאוגדין הגננים ואוכלים, אכל אתם ממירין האגודה מחילה, ש"מ לא הי קשה לכשפים (שם).

רבינו גרשום

אתה עשית שינוי דבמקום רבים הוקחה: האי דשדו מיא מפומא דחצבא. כלומר כשארם רועה לשתות ושופך מעט מים תחלה קודם שישתה: משום ציבוותא. כלומר כששראיתו ששופכין מים בתחלה אמרתי משום ציבי דאית ביה במיא עושיין כן: משום דאיכא מים הרעים. כלומר דשדו עלייהו רוח רעה:

כל הבשר פרק שמיני חולין

קו.

עין משפט נר מצוה

(א) יומא פנ: (ע"ש דלימא היינו דמנן כי ורין מקון שס), (ב) וזהו הכיט דמנן כי דלמא בימא הגיל ואפשר דר' לא גופו מני לן דלימא מיס ר' לאשויס כי הנכר בימא הגיל ועי' כחומא פא. והמנא ר' אלא כי ורין גיל בימא גיל היינו דמנא, (א) [תוס' דידים פ"א ה"ו ע"ש], (ד) ויבמות כ. ועס נמנן, (ה) חגיגה (ו) זבחים (ז) וזבחים (ח) זבחים (ט) זבחים (י) וישע' מוס' סוכה יט: ד"ה ט"ט ומוס' זבחים כב. ד"ה למטותין.

תורה אור השלם

1. ובל אשר יגע בו הנבן ורדיו לא שטף במים וזבס בגדיו ורחץ במים וקטמא עד הערב: וקרא טו יא

גליון הש"ס

נב' האכילו בשר חיה. עין צ"ח י"ד ס' ק"י:

הנהגות הב"ח

(א) נב' השתא כל גופו טובל בהן פניו ידיו: (ב) תול' ד"ה חמי וכו' מוקן לה חוקיה וכו' ורבי יתכן דשרי הכא ס"ל בלי בתנא: (א) ד"ה מיס וכו' למי מקוה משלים למי כבוד ולביעיט: (ד) ד"ה מנאו וכו' גמורה היא דעיקר:

הנהגות מהר"ב

א) נב' כי אלא רב דימי אלא מיס ד"ה חמי וכו' עין צ"ח צ"ד ס' ק"י דהי' ישתא רשע או שעת השמך ה' וחי מחוקיה עמטם לגוים כפריקא דלתי' הא אסור לעשות סמורה בצנר האסור מן המורה וכו' מהר"ם ש"ך ועין מהרש"א בשלחן רש"י כ"ה האכילו וכו' למפרש כמדתו וזה שלם הכרטי:

מוסף רש"י

מיס הראשונים האכילו בשר חיה. פונק ישראל היה מוכר לשראל דברים הנותרים ומאכילם, ומוכר לנכרים בשר חיה מבוטל, כה' ישראל לפונק ור'אחו שלם טול ידיו כהשכס לאטל ומנן לפניו כשר חיה (יחז"ל). מצוה חילוק, ולכן כל אחד בפני עצמו, בין כרכת המולא בין כרכת המון (ברכות מה).

שיטה מקובצת

א) מצוה לטמא דבני חכמים שתקוה. ג"כ כאן רמז מה שחייב השב"א ז"ל בקושיא שיש כאן ע"ש:

האכילו בשר חיה.

שהיה חנוני ישראל מוכר בשר שחוטא לשראל ומבשל ומאכילם וכשהעובד כוכבים בא בחנונו מאכילו ובלות ובל יהודי אחד לאכול ולא נטל ידיו וכסבור זה שעובד כוכבים הוא והאכילו בשר חיה: **הוילאו אשה מצענה והרגו את הנפש.** צפרק

חזנהו דקא שדו מיה מפומא דחצבא

אי הוה ידענא דרגיליתו למיעבד הכי לא איעכבי א' ^(ב) כי אתא רב דימי אמר מים הראשונים * האכילו בשר חיה אחרונים הוציאו את האשה מבעלה כי אתא רבין אמר ראשונים האכילו בשר נבלה אחרונים הרגו את הנפש אמר רב נחמן בר יצחק וסימניך אתא רב דימי אפקה אחא רבין קטלה ר' אבא ^(ג) מתני חדא מהני וחדא מהני לחומרא איתמר חמי האור חוקיה אמר אין נוטלין מהן לידים ורבי יוחנן אמר "נוטלין מהם לידים אמר רבי יוחנן שאלתי את רבן גמליאל בנו של רבי ואוכל טהרות ואמר לי כל גדולי גליל עושין כן חמי טבריא חוקיה אמר ^(ד) אין נוטלין מהם לידים אבל מטבילין בהם הידים ורבי יוחנן אמר כל גופו טובל בהן אבל לא פניו ידיו ורגליו השתא כל גופו טובל בהם פניו ידיו ורגליו לא כ"ש אמר רב פפא במקומן דכולי עלמא לא פליגי דשרי משקל מינייהו במנא דכ"ע לא פליגי דאסיר כי פליגי דפסקינהו בבת בירתא מר סבר גזרינן בת בירתא אמו מנא ומר סבר לא גזרינן בתנאי ^(ה) מים שנפסלו משתיית בהמה בכלים פסולים בקרקע כשרין רבי שמעון בן אלעזר אומר אף בקרקע טובל בהן כל גופו אבל לא פניו ידיו ורגליו השתא כל גופו טובל בהן ^(ו) ידיו ורגליו לא כ"ש אלא לאו דפסקינהו בבת בירתא ובהא פליגי דמר סבר גזרינן בת בירתא אמו מנא ומר סבר לא גזרינן אמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן נטילת ידים לחולין מפני סרך תרומה ועוד משום מצוה מאי מצוה אמר אביי ^(ז) המצוה לשמוע דברי חכמים רבא אמר מצוה דברי ר"א בן ערך דכתיב וכל אשר יגע בו הזב וידיו לא שטף במים אמר ר"א בן ערך מכאן סמכו חכמים לנטילת ידים מן התורה אמר ליה רבא לרב נחמן מאי משמע דכתיב וידיו לא שטף במים הא שטף טהור הא טבילה בעי אלא הכי קאמר ואחר שלא שטף טמא אמר ר' אלעזר אמר רבי אושעיא לא אמרו נטילת ידים לפירות אלא משום נקיות סבור מינה חובה הוא דליכא הא מצוה איכא אמר להו רבא לא חובה ולא מצוה אלא רשות ופליגא דרב נחמן ^(ח) דאמר רב נחמן הנוטל ידיו לפירות אינו אלא מגסי הרוח אמר רבה בר בר חנה הוה קאימנא קמיה דרבי אמי ורבי אסי אייתו לקמייהו כלכלה דפירי ואכלו ולא משו ידיהו ולא יהבו לי מידי וברך חד חד לחודיה אין נטילת ידים לפירות וש"מ אין מוזמנין על הפירות ושמוע מינה ישנים שאכלו מצוה ליחלק ^(ט) תניא נמי הכי שנים שאכלו מצוה ליחלק חבמה דברים אמורים שהיו שניהם סופרים אבל אחד סופר ואחד בור סופר מברך ובור יוצא תנו רבנן נטילת ידים

חזנהו דהו שדו מיה מפומא דחצבא.

והא דליעבד ולא עשה בעלמנו כן או שלא הודיעם לפי שהיה ירא שקפידו עליו שאר השדים אם היה מודיע חי נמי אין מועיל אל"כ שדי להו הואו גברא גופיה דשמי: **חמ"י** האור חוקיה אמר אין נוטלין מהם לידים. והא דמניא לעיל (דף קה).

דפסקינהו בבת בירתא.

והא דמניא לעיל (דף קה). מים ראשונים נוטלין בין בחמין בין בצונן מוקי ^(י) חוקיה כלישנא קמא דר' ינאי דלעיל כשאין היד סולדת וכאן איירי כשהיד סולדת בהן ורבי יוחנן דשרי הכא בלשון חמ"י דמוקי לה אע"פ שהיד סולדת מותר וזמנא פירש צנוטרא לחוקיה תנא הוא ופליג אצריימא דלעיל: **דפסקינהו בבת בירתא.** והא דאמרינן צפרק ג' מינין (מזיל לה). דרביעיט דמקוה צטלי בצטוה היינו מחמין וליטורות אכל שרי להטביל בהן ידיו אל"כ לגמרי בצטוה אף לידים והכא צמוצין למקוה וכן פירש צנוטרא: **מים שנפסלו משתיית בהמה בכלים פסולים בקרקע כשרין.** צפ"צ דזבחים (דף קז. כג). אמרינן כל המשלים למי מקוה משלים למי ^(א) זכר ולרביעיט אינו משלים למוטע מאי אילימא למעוטי טעיט הנרוק הכי דמי אי דפרה שוחה ושוחה ממנו אפילו לרביעיט נמי משלים פירש שם צנוטרא וכשרים הן לידים כדאמר צפרק כל הבשר מים שנפסלו משתיית בהמה בין צנלים בין צפרקע פסולין הא לא נפסלו כשרין ואגב ריהטא לא עיין ^(ב) כן ואם תאמר דהתם קאמר ואי דלין פרה שוחה ושוחה ממנו אפילו למקוה נמי לא והכא משמע דלכ"ע טובל בהן כל גופו ונראה לפרש דהתם מיירי שנפסלו משתיית בהמה מחמת שהטיט עז כל כך שאינה יכולה לשמות דאז אין שם מים עליו אכל הכא איירי צלולין הרבה אלא דמאיס ומסרמי ומחמת כך אין הפרה יכולה לשמות ^(ג): **מצוה לשמוע דברי חכמים.** וא"ת והלא משום סרך תרומה תקנוה וא"כ מאי ועוד וי"ל דתקנו משום נקיות: **מצוה לשמוע דברי רבי אלעזר** בן ערך. פירוש דאסמיך ליה קרא דלאו דרשה גמורה ^(ד) דעיקר קרא אלא לכדדרשין צנדה ^{(דף מג).} מה ידיו מאכרתי: **ושמעי מינה שנים שאכלו מצוה** ליחלק. תימה לר"י מנא ליה דמנאו ליחלק דילמא רשות כמ"ד ברש"י פ' שלשה שאכלו (ברכות מה). דלא רזו לזמן מוזמנין דלפומא היא דרב ורבי יוחנן ועוד קשה דהתם לא פליגי אלא צפת שיש עליו תורת זמון צג' אכל פירות דאין מוזמנין עליהן כלל כדאמר ש"מ דאין מוזמנין על הפירות פשיטא דמנאו ליחלק

(א) ז"ל דהא ישב על השולחן לאטול ולא נטל ידיו וכו'.

בא מ"י פ"ו מהלכות נכרות הלכה טו ע"ש סגנו עשין כו טו"ע א"ח ס' קס סע"ף ו ונדבד אלפס נכרות פ"ח דף מ"ד: **בז ב מ"י** שם הלכה ט ע"ש טו"ע שם סע"ף ו ונדבד אלפס שם: **בבא ב מ"י** שם טו"ע שם סע"ף ט: **ד מ"י** שם ה"צ: **בבב ה מ"י** שם הלכה ג ע"ש סגנו שם טו"ע א"ח ס' קס סע"ף ה: **ל ו טו"ע** א"ח ס' קס סע"ף ט: **לא ז ח מ"י** פ"ה מהל' נכרות הלכה טו סגנו עשין כו טו"ע א"ח ס' קס סע"ף ו ונדבד אלפס שם מה"ל: **לב ט מ"י** פ"ו מהלכות נכרות הלכה ד סגנו עשין כו טו"ע א"ח ס' קס סע"ף ד: **לג י מ"י** פ"ה מהלכות תרומות הלכה ז ופ"ה מהלכות מקואות הלכה יא:

רבינו גרשום

מיס ראשונים האכילו בשר חיה. פונק ישראל היה מוכר לשראל דברים הנותרים ומאכילם, ומוכר לנכרים בשר חיה מבוטל, כה' ישראל לפונק ור'אחו שלם טול ידיו כהשכס לאטל ומנן לפניו כשר חיה (יחז"ל). מצוה חילוק, ולכן כל אחד בפני עצמו, בין כרכת המולא בין כרכת המון (ברכות מה).

(א) ז"ל דהא ישב על השולחן לאטול ולא נטל ידיו וכו'.